

Vold kan inden for visse fagområder ikke undgås. Derfor er det vigtigt at de ansatte er mentalt forberedte på at håndtere volden, således at den forvolder mindst mulig skade.

Bogens anliggende er ikke, at vise hvordan man forebygger at arbejdsrelateret vold opstår, men snarere at præsentere et nyt perspektiv til at forebygge, at medarbejdere kommer til skade (fysisk og/eller psykisk) i forbindelse med arbejdsrelateret vold.

En af bogens hovedpointer er, at der ikke ensidigt bør rettes fokus på at forebygge, at selve voldsepisoderne opstår. I stedet bør man ifølge forfatteren erkende, at vold er et vilkår inden for mange fagområder. Dernæst bør man sikre, at medarbejdere er mentalt forberedt på at håndtere volden, da dette kan medvirke til at afværge de skader, som volden ellers vil kunne afstedkomme.

Forfatteren understreger, at denne indfaldsvinkel ikke er en erstatning for det øvrige voldsforebyggende arbejde, men det er forfatterens pointe, at arbejdspladsen svigter medarbejderne, hvis dette perspektiv undlades.

Bogen henvender sig primært til faggrupper, der arbejder inden for områder, hvor risikoen for at blive udsat for vold er til stede. Det kan eksempelvis være pædagoger, social- og sundhedshjælpere, sygeplejersker og fængselsbetjente, der arbejder inden på forsorgshjem, fængselsvæsenet, socialforvaltningen o. lign. Bogen søger at anviser, hvordan disse udsatte faggrupper bedst kan passe på sig selv ved at have en særlig opmærksomhed på og parathed ift. at møde vold i arbejdet. Bogen kan desuden være nyttig for ledere og medlemmer af arbejdsmiljøorganisationen, da den bidrager med perspektiver til det organisatoriske sikkerhedsarbejde.

Begrebet "mental parathed" henter sin inspiration fra mentaltræning i politiet og militæret. Tankegangen er udviklet i militærpsykologisk regi for at understøtte soldaters mentale beredskab forud for kamp. Begrebet dækker over, evnen til at kunne tilpasse sin mentale tilstand og matche det der sikkerhedsmæssigt kræves i en given situation. Formålet med bogen er ikke at træne pædagoger og sygeplejersker til at blive jægarsoldater, men at vise hvordan der kan arbejdes systematisk med at træne mental parathed inden for udsatte fagområder.

Bogen består af tre dele samt et resumé forrest bogen, hvor forfatteren har lavet en overordnet præsentation af begreberne "mental parathed" og "sikkerhedsadfærd" samt forslag til, hvordan der kan arbejdes med begreberne ud fra et arbejdsmiljøperspektiv.

I første del af bogen bliver læseren guidet igennem begrebet mental parathed, der udfoldes på pragmatisk vis gennem case-beskrivelser, samt beskrivelser af hvordan begrebet knytter sig til akut stress, opmærksomhed og risikovurderinger. Desuden gennemgås, hvordan den enkelte medarbejders evne til at være mentalt parat kan styrkes gennem arbejdspladsens tilgang til og fokus på arbejdet med sikkerhed og arbejdsmiljø.

Bogen forholder sig ikke dybdegående til, hvordan arbejdet helt konkret skal udføres, men giver nogle overordnede retningslinjer for, hvordan der i sikkerhedsarbejdet kan arbejdes med at styrke medarbejderes mentale parathed. Forfatteren reflekterer over, de faldgruber og udfordringer der kan være for individet, når arbejdet foregår i et arbejdsmiljø, hvor der er en risiko for at blive udsat for vold. Samtidig er det en væsentlig pointe for forfatteren, at ansvaret for en voldsepisode på arbejde i sidste ende hviler på arbejdspladsen og ledelsen.

I anden del af bogen sammenholdes mental parathed med en række andre centrale arbejdsmiljøforhold, herunder opfølgning på voldsomme hændelser, arbejdsrelateret stress og kultur på arbejdspladsen.

Resiliensbegrebet inddrages, til at udfolde hvilken betydning håndteringen af en voldsom hændelse kan have for det enkelte individ, for arbejdsfællesskaber og for hvordan arbejdspladsen er rustet til at håndtere lignende hændelser fremover. Et centralt aspekt af bogens anden del, er, at individets evne til at være mentalt parat i høj grad påvirkes af, hvor godt arbejdsmiljøet, især det psykiske arbejdsmiljø, på arbejdspladsen er.

I bogens tredje del diskuterer forfatteren en række baggrundsforhold, der har betydning for, hvordan læseren forstår arbejdsrelateret vold. Forfatteren diskuterer voldsbegrebet samt omfanget og hyppigheden af voldsepisoder på det danske arbejdsmarked. Desuden gives forskellige eksempler på voldsomme hændelser, voldsepisoder og den skade hændelserne har forvoldt de implicerede. I praksisøjemed kan tredje del bruges selvstændigt som en overordnet indføring i forekomsten af arbejdsrelateret vold og til at give et fælles begrebsligt ståsted.

Bogen er praksisnær i sin tilgang, og der bliver løbende inddraget cases, som de fleste ansatte i de relevante fagområder vil kunne genkende. Bogen er skrevet i et lettilgængeligt sprog, og de psykologiske begreber illustreres med modeller og billedlige udtryk, der understøtter forståelsen. Siderne er da heller ikke overdyngede med litteraturhenvisninger, så udtrykket forbliver let. Bagerst i bogen er der angivet en litteraturliste, så den interesserede læser selv kan dykke videre ned i litteraturen og undersøgelserne på området. Fra et psykologisk ståsted kunne man ønske sig et mere forskningsmæssigt fundament for begrebet mental parathed.

Men det er ikke det, der er hensigten med denne bog. Man kan desuden blive nysgerrig på, om der findes arbejdspladser, der har gjort sig erfaringer med systematisk træning af mental parathed, da positive erfaringer fra konkrete arbejdspladser vil medvirke til at underbygge bogens pointe

Sammenfattende kan "Vold på arbejdet – og mental parathed" siges at være let tilgængelig og bredt orienteret. Den giver en overordnet indføring i området arbejdsrelateret vold med særligt fokus på individets evne til at være mentalt forberedt på vold.

Af Isalena Pagh Brauer, psykolog på arbejdsmedicinsk afdeling på Sydvestjysk Sygehus